

PREDGOVOR

Dragi i uvaženi čitaoci, autori, redaktori, recenzenti,

Srećna nam 80-a godišnjica časopisa!

Na početku želim svima da izrazim najdublju zahvalnost na doprinosu da časopis Finansije opstane, razvija se i evo uđe u devetu deceniju svoga postojanja. Pred nama se nalazi slavljenički broj. Da podsetimo, 26. januara 1946. godine izašao je prvi broj našeg časopisa. Osamdeset godina i dva dana kasnije, na dan 28. januara 2026. godine obeležena je godišnjica 80 godina postojanja. Skromno, ali dostojanstveno u svečanom amfiteatru Ministarstva finansija okupilo se oko stotinak zvanica da obeležimo ovaj izuzetan jubilej. Bez ikakve dileme časopis Finansije je najstariji časopis iz ove oblasti, ne samo u Republici Srbiji, već na prostoru bivše Jugoslavije i još uvek postoji. Nadam se da ulazimo u novu fazu razvoja i njegove dalje afirmacije.

Na proslavi jubileja prigodne govore su održali Ministar finansija u Vladi Republike Srbije, gospodin dr Siniša Mali, dugogodišnji pomoćnik glavnog urednika, profesor emeritus dr Dejan Popović, dugogodišnja urednica redakcije i žena koja je sačuvala da časopis opstane u veoma teškim i izazovnim trenucima gospođa Vesna Đukić i moja malenkost. Da bi što bolje dočarali šta je rečeno na skupu onima koji nisu mogli da prisustvuju, kao i da pokušamo da sačuvamo ovaj izuzetan trenutak u ovom broju na početku smo pripremili autorizovane govore profesora Popovića i gospođe Đukić.

Kao što smo u prošlom broju najavili i obećali pred Vama je Specijalni broj časopisa, znatno veći, sadržajniji i bogatiji u odnosu na neke prethodne. Ovim brojem pokušavamo da nastavimo dobru praksu naših prethodnika koju su u godinama jubileja isticali šta je urađeno i ko je sve dao doprinos u održanju, afirmaciji i razvoju časopisa. U tom smislu u okviru ovoga broja kao dva priloga na kraju smo priredili Pregled uredništva časopisa od početka do današnjih dana i Registar autora i radova u periodu od 2015-2025. godine, tj. od prethodne jubilarne 70-e godišnjice.

Na žalost, život ne čine samo lepe stvari i trenuci. U međuvremenu desio se i jedan tužan događaj. Dugogodišnji član Redakcije, autor, promoter i veliki prijatelj časopisa profesor doktor Branko Ž. Ljutić je preminuo i zauvek nas napustio. Profesor Ljutić je ostavio veliki i dubok trag u domaćoj ekonomskoj nauci, posebno iz oblasti finansija. Predavao je na više fakulteta u zemlji i inostranstvu. Objavio je veliki broj knjiga, članaka i drugih radova, od kojih su neki bili objavljeni upravo i u ovom časopisu. Jedno vreme je bio i član uredništva. Fizički odlazak ne znači da se duh i postignuća čoveka gase. Sećanje, dela i duh profesora Ljutića ostaće da žive. Iz najdubljeg poštovanja na život, delo i doprinos profesora Ljutića u ovom broju se nalazi i prilogu In memoriam, gde smo želeli da mu odamo počast i dužnu pažnju za sve što je uradio, kao i veliku zahvalnost na nesebičnoj podršci koju je davao našem časopisu do skoro poslednjih dana života.

Praznični broj je izuzetno bogat različitim vrstama radova iz raznih područja finansijske teorije i prakse. Imamo sedam radova, od čega su dva na engleskom

jeziku. Na taj način nastavljamo praksu da podstičemo i promoviramo radove na engleskom jeziku kako bi doprineli podizanju nivoa vidljivosti, citiranosti i naučnog ugleda našeg časopisa. Ne krijemo da nam je namera da iz sadašnje kategorije M52 (prema klasifikaciji naučnih časopisa resornog ministarstva) pređemo u „viši rang“ – M51. Svesni smo da nam je u ostvarivanju toga cilja neophodna podrška kako sadašnjih, tako i budućih autora. U cilju da učinimo objavljivanja radova u našem časopisu što atraktivnijim od ovoga broja uvodimo jednu značajnu inovaciju. Ona se sastoji u uključivanju časopisa u sistem DOI (*Digital Object Identifier*), kao i dodeljivanja doi broja svakom radu kao jedinstven i stalni alfanumerički sistem digitalnog praćenja članaka. Ova inovacija bi trebalo da omogućí veću vidljivost radova, samim tim i citiranost, što će za određeni period vremena, nadamo se, dovesti i do povećanja naučne kategorije časopisa.

Sam sadržaj prazničnog broja je izuzetno raznovrstan. Naši autori su se potrudili da bude atraktivan i zanimljiv za čitaoce. Paralelno sa tim, nadamo se da će neki od radova možda biti podsticajni za buduća istraživanja i nove autore. Ovaj broj otvara rad iz oblasti monetarnih finansija u kome se pravi svojevrsna retrospektiva monetarne politike Narodne Banke Srbije posle 2000. godine. Nakon toga, sledi rad u kome se analizira dinamika intra-industrijske trgovine i koncentracije robnog izvoza i uvoza naše zemlje u svetlu komparativne analize. Jedan od dva rada na engleskom jeziku analizira pitanje determinanti upotrebe digitalnih plaćanja u Srbiji, čime je obuhvaćena jedna nova i veoma atraktivna oblast savremenih finansija vezana za područje inovacija u sistemima plaćanja. Aktuelnosti i atraktivnosti ovog jubilarnog broja, nadamo se da će doprineti i sledeći rad u kome se analiziraju održive obveznice kao instrumenti zelenog finansiranja u komparativnoj analizi iskustava Republike Srbije i zemalja regiona Zapadnog Balkana. Kao i u svakom broju do sada posebno pažnju posvećujemo afirmisanju mladih istraživača i autora. Otuda raduje i rad jednog takvog autora iz oblasti fiskalnih finansija na temu prirode odredbe o sekundarnoj poreskoj obavezi u srpskom poreskom pravu. Drugi rad na engleskom jeziku dotiče još jedno veoma atraktivno pitanje veštačke inteligencije u funkciji rešavanja pitanja nedostajućih podataka. Konačno, ovaj broj završava rad iz oblasti finansijskog menadžmenta, zasnovan na skromnom ali nadamo se zanimljivom istraživanju domaće prakse o ulozi finansijskih direktora u opštem i stratejskom menadžmentu.

Moram istaći da smo veoma zahvalni svim autorima na svojim priložima. Ponosni smo što za ovaj jubilarni broj možemo da ponudimo radove koji pokrivaju više područja finansijske teorije i prakse, što je ujedno i osnovna ideja vodilja našeg časopisa. Opet ima različitih radova, što bi se reklo „za svačiji ukus“ i „za svakog po nešto“. Još jednom ponavljam da bi uredništvo bilo veoma zadovoljno ukoliko bi ovaj broj poslužio kao inspiracija za nova istraživanja i analize pošto su pojedina pitanja i teme po prvi put analizirana u našem časopisu.

Velika zahvalnost i recenzentima, koji su u ovom broju imali zaista dosta posla. Hvala od srca, svaka recenzija, sugestija, komentar ... pomaže autorima, posebno mladim, ali i uredništvu da napredujemo i podižemo kvalitet iz broja u broj.

Na kraju, iako baš nije uobičajeno, ali pošto je reč o jubilarnom broju moram da se zahvalim i pojedincima koji se „ne vide“, a bez čijeg rada i truda ne bi bilo ni ovog,

kao ni prethodnih brojeva. To su pre svih Ana Pančić, pomoćnik glavnog urednika i Jasmina Knežević ispred Ministarstva finansija koje su uvek imale razumevanje i veliku podršku za časopis. Rame uz rame sa njih dve je i sekretar redakcije moja draga koleginica Ivana Ljutić, koja je uprkos velikim problemima sa kojima se suočila pronašla snagu da da' pun doprinos i pomogne u mnogim aktivnostima, posebno oko implementacije pomenutog sistema DOI. Pored toga, Ivana je i ažurirala i dopunila Prilog 1 o uređivanju časopisa. Čovek koji je takođe dao veliki doprinos da časopis dobije svoju digitalnu formu je Miloš Petrović, naš IT genije. Miloš daje ogromnu podršku, koja se na prvi pogled ne vidi ali bez njega mnoge aktivnosti oko uređivanja i forme časopisa bi bile mnogo teže. Milošu posebna zahvalnost i na pripremanju Priloga 2 o registru radova i autora u poslednjih deset godina. Konačno, na kraju, ali nikako na poslednjem mestu velika zahvalnost i našoj tehničkoj urednici dragoj Zorici Božić sa Instituta ekonomskih nauka koja je uvek davala sve od sebe da časopis bude tehnički sređen i priređen baš onako kako mu i dolikuje. Još jednom svima njima, kao i autorima, recenzentima i uredništvu velika zahvalnost. Uđosmo svi zajedno u 81. godinu postojanja časopisa, pa neka nam je još jednom srećan jubilej. I da poželim da časopis Finansije još više napreduje i iz godine u godinu raste u svakom pogledu.

U Beogradu, juna meseca godine gospodnje 2026.

Glavni urednik